

بیان

مجله بیان، سال هشتم، شماره ۱۱، پاییز ۱۳۹۷

سرباز زبان فارسی

مجموعه با حاتم دکتر گریسی، مدیر مرکز آموزش زبان فارسی به شیوه فارسی‌زبانان دانشگاه فرها (س)

آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، در صف نخست گذارش زبان فارسی و در صف پایانی مزایا

معرفی دو کتاب: فارسی دهخدا (۱) و درگسادی بر گرمون‌سازی زبان

آموزش مجازی به صورت برخط و بدون خط و بررسی اجمالی دو سایت آموزش مجازی زبان فارسی

پایان
مجله علمی-دانشجویی زبان شناسی دانشگاه الزهراء (س)

پایان

مجله بیان سال هشتم،
شماره ۱۱، پاییز ۱۳۹۷

فهرست مطالب

سرمقاله ■ ۲

سرباز زبان فارسی ■ ۳

مصاحبه با دکتر خدیجه کریمی، مدیر مرکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان
دانشگاه الزهراء (س) ■ ۶

آموزگاران زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان در صف نخست گسترش زبان فارسی و در
صف یابانی مزایا ■ ۱۴

معرفی دو کتاب: فارسی دهخدا (۱) و درآمدی بر آزمون‌سازی زبان ■ ۱۸

آموزش مجازی به صورت برخط و برون خط و بررسی اجمالی دو سایت آموزش مجازی
زبان فارسی ■ ۲۰

مجله علمی - دانشجویی زبان شناسی دانشگاه الزهراء (س)

صاحب امتیاز: انجمن علمی دانشجویی زبان شناسی

مدیرمسئول: مهناز طالبی دستنایی

سرمدین: فاطمه حسینی خلیلیان

ویراستار: سارا کیانی

هیأت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا):

فاطمه حسینی خلیلیان، اعظم رستمی، مرضیه‌سادات رضوی، آسیه ریسمی، سارا کیانی

لیتوگرافی: طه

چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه الزهراء (س)

نشانی: تهران، میدان ونک، خیابان ونک، میدان شیخ بهایی، دانشگاه الزهراء (س)

به محک کمک کنید

<http://www.mahak-charity.org>

سرباز زبان فارسی

آسیه رئیسی

دانشجوی دکتری رشته

زبان و ادبیات فارسی
دانشگاه الزهراء (س)
asieraisi@yahoo.com

آموزش زبان در همه جای دنیا از امور مهم و کلیدی گسترش فرهنگ و قدرت به شمار می رود؛ درحقیقت، به وسیله ترویج زبان می توان از نظر فرهنگی و سیاسی تأثیر عمیقی بر دیگر ملت‌ها گذاشت و این نکته به افزایش قدرت و نفوذ یک کشور کمک شایانی می کند. در دنیا ۲۴ بنیاد بین‌المللی وجود دارد که مسئول آموزش و ترویج زبان رایج کشور یا فرهنگ خود هستند؛ همگی این بنیادها، افزون بر ترویج فرهنگ خود از راه آموزش زبان، درآمدزایی نیز می کنند؛ برای نمونه درآمد کمپانی بریتیش کانسیل^۱ (سازمان بین‌المللی روابط فرهنگی و فرصت‌های آموزشی بریتانیا که هر روزه در شش قاره و بیش از صد کشور به آموزش و ترویج زبان انگلیسی کمک می کند) ۱۶ برابر درآمد نفتی ایران است.

در زمینه زبان فارسی نیز بدیهی است که آموزش آن، تألیف کتابهای مرتبط (که قطعاً در آن رویکردها و مطالب فرهنگی وجود دارد)، اعزام استادان ایرانی به خارج از کشور و همچنین ورود فارسی‌آموزان خارجی به داخل کشور، همگی از راههای موثر ترویج فرهنگ ایرانی و تأثیر مثبت بر فارسی‌آموزان است؛ درحقیقت، هر فارسی‌آموز را می توان سربازی برون‌مرزی برای ایران دانست. بی شک شخصی که از ورطه تبلیغات منفی رسانه‌های دنیا، گرایشی به سمت ایران دارد، حتی اگر ایران وارد نشود، اما به صورت علمی و واقعی با فرهنگ ایرانی آشنا شود، با شناخت واقعی فرهنگ این

1. British Council

سرزمین، ذهنیت وی بسیار عوض خواهد شد و تبدیل به قردی علاقه‌مند و مشتاق به زبان فارسی می‌شود؛ به گونه‌ای که می‌توانیم آن شخص را سرباز غیرایرانی ایران بدانیم و مطمئن شویم که او هرچا برود که سختی از ایران باشد، چه بسا مانند یک هموطن، موضعی دفاعی نسبت به مسائل ایران خواهد داشت.

بیش‌تر کسانی که به یادگیری زبان فارسی روی می‌آورند، گاهی دست‌کم به یک یا دو زبان دیگر مسلط هستند و معمولاً فارسی زبان سوم، چهارم بلکه پنجم آنها است؛ پس چون از بین زبان‌های متنوع، پرکاربرد و علمی دنیا، فارسی را برای آموختن انتخاب کرده‌اند، شایسته است که به آنها توجه کرد و برایشان انگیزه مطالعه بیشتر به وجود آورد. اکنون با در نظر گرفتن این نکته‌ها، چگونه می‌توانیم از آنها برای گسترش زبان فارسی کمک گیریم؟ اولین پلسخ آن ایجاد انگیزه برای فراگیری زبان فارسی است. در این نوشتار شماری از روش‌هایی که با آنها، می‌توانیم زبان‌آموز را به فراگیری زبان فارسی تشویق کنیم، آورده ایم. ویژگی مشترک همگی آنها، بیان نکات مثبت و شگفت‌انگیزی است که ویژه زبان فارسی است و برای خارجی زبان‌ها بسیار جذاب است؛ از جمله آنها موارد زیر است:

۱. زبان فارسی زبان نخست حدود ۱۱۰ میلیون انسان

بر روی کره زمین است.

۲. در بیش از ۴۴ کشور دنیا و ۲۰۰ دانشگاه و مدرسه‌های دست‌کم ۶ کشور، زبان فارسی تدریس می‌شود.

۳. فارسی، قرن‌ها زبان علمی جهان اسلام بوده است. بسیاری از دانشمندان و اندیشمندان جهان اسلام، از قدیم تاکنون نژاد ایرانی داشته‌اند و به زبان فارسی نیز کتابهای ارزشمندی به جای گذاشته‌اند که برخی از آنها تاکنون نیز مرجع علمی علم‌آموزان در سراسر دنیا بوده است.

۴. زبان فارسی در مقایسه با دو زبان باستانی سانسکریت و لاتین تنها زبان باستانی است که تاکنون زنده و باقی مانده است؛ در واقع می‌توان به زبان‌آموزان گفت که با یادگیری این زبان باستانی، می‌تواند حتی متون پیش

آموزش زبان فارسی را برای دانشگاه الزهراء دریافت کنیم. **به نظر شما چگونه می توان از آموزش زبان انگلیسی برای آموزش زبان فارسی بهره گرفت؟ زیرا سابقه تدوین کتابهای آموزشی در زبان انگلیسی و حتی زبانهای دیگر مانند فرانسوی و آلمانی و کیفیت کار پژوهشگران آنها در این زمینه غیرقابل انکار است و می دانیم که در کتابهای آموزش زبان فارسی نیز از این کتابها ایده گرفته می شود.**

رشته آموزش زبان انگلیسی در جریان تحولاتی که در سالهای اخیر داشته و تا به این مرحله رسیده، فراز و نشیبهای زیادی را پشت سر گذاشته و روشهای مختلفی را تجربه کرده است. این رشته، از یک طرف با آزمایش و خطا و از طرف دیگر، با استفاده از مبانی علمی روشهای مختلفی را محک زده و با استفاده از منابع آموزشی موجود، در نهایت توانسته به زبانی تبدیل شود که سخنوران آن به عنوان زبان دوم/خارجی از تعداد سخنوران آن به عنوان زبان اول بیشتر هستند. آموزش انگلیسی ابتدا مبتنی بر روش

بین المللی ای که به عنوان زبان دوم یا زبان میانجی پیدا کرده، در ارتباطات بین المللی زبان اصلی در حوزه های مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... شده و مورد توجه کشورهای مختلف قرار گرفته است. از طرفی، رشته آموزش زبان انگلیسی در سراسر دنیا به عنوان یک رشته تخصصی آکادمیک دنبال می شود و در سراسر دنیا از یک طرف از مزایای آموزش زبان انگلیسی استفاده می شود و از طرف دیگر، پژوهشهای گسترده ای در رابطه با آموزش زبان انگلیسی در حال انجام است. من با خودم فکر کردم که چقدر خوب است اگر بتوانیم از تجربه و علمی که در زبان انگلیسی وجود دارد به نفع آموزش زبان فارسی بهره ببریم و از این راه به گنجینه و میراث ملی خودمان کمک کنیم. با این ایده پیشنهاد ایجاد مرکز آموزش زبان فارسی را به دانشگاه دادم که با حمایت های معاون آموزشی وقت، خانم دکتر حق بین، کار را شروع کردیم. به تدریج با پیگیری هایی که در دانشگاه و همچنین در وزارت علوم و سازمان امور دانشجویان انجام دادیم، توانستیم مجوز تاسیس مرکز

همکاران، در موارد مختلف اجرایی، آموزشی و پژوهشی با مرکز همکاری داشته و دارند.

**چه کارهایی تاکنون در مرکز آزفا انجام شده است؟
یک گزارش اجمالی از مجموعه فعالیت‌های انجام‌شده
در این مرکز را لطفاً بفرمایید.**

در طی این دو سال، با همکاری و همفکری همکاران توانسته‌ایم مجموعه‌ای از فعالیت‌هایی را انجام دهیم که شاید برخی از آنها هنوز در برخی مراکز وجود ندارد و مرکز ما به‌توسیله در این زمینه‌ها پیشگام بوده است. این فعالیت‌ها در ۴ بخش زیرساختی، آموزشی، پژوهشی و بین‌دانشگاهی / بین‌المللی بوده است که تیتروار به برخی از آنها اشاره می‌نماییم. در بخش زیرساختی:

۱. تأسیس دفتر مرکز آزفا و تجهیز آن
۲. راه‌اندازی سامانه آموزش مجازی زبان فارسی
۳. تهیه مجموعه قابل توجهی از کتاب‌های مرتبط با آموزش زبان فارسی و ایجاد کتابخانه تخصصی مرکز آزفا
۴. تهیه بروشورهای مرکز آزفا به هفت زبان فارسی، انگلیسی، عربی، اردو، فرانسسه، ژاپنی و ترکی استانبولی
۵. ارسال فراخوان دعوت به همکاری متخصصین آموزش

کلاس، تمرین‌ها، تکالیف و انتظاراتمان را از فارسی‌آموزان پیش‌بینی، طراحی و اجرا کنیم و در این رستا، به مدرسان مرکز هم آموزش بدهیم و اطلاع‌رسانی کنیم.

تجربه موفق دیگر در آموزش زبان انگلیسی حاکی از آن است که یکی از عوامل توسعه آموزش زبان انگلیسی در سراسر دنیا، نتیجه دوره‌های تربیت مدرس زبان است که برای افرادی برگزار می‌شود که زبان انگلیسی را در حد متوسط یا بیشتر می‌دانند، بدون آن‌که از مسائل زبان‌شناسی یا ادبیات انگلیسی اطلاعی داشته باشند. میلیون‌ها مدرس زبان انگلیسی تنها با یادگیری روش‌های تدریس و آزمون‌سازی به‌سرعت وارد دنیای تدریس می‌شوند، بدون آن‌که از پیچیدگی‌های زبان‌شناسی یا ادبیات انگلیسی اطلاع چندانی داشته باشند. ما باید از این گونه تجربه‌های موفق زبان انگلیسی در حوزه آموزش زبان فارسی استفاده نماییم.

**همکاران شما در مرکز آزفا و مدرسان مرکز از چه
رشته‌هایی هستند؟**

همکاران ما در حال حاضر، از فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی ارشد آزفا، زبان‌شناسی و ادبیات فارسی، و دانشجویان دکترای آزفا و زبان‌شناسی هستند. این

آموزگاران زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان در صف نخست گسترش زبان فارسی و در صف پایانی مزایا

سارا اکیانی

مدرس آموزش زبان فارسی و دانشجوی دکتری زبان فارسی
باشگاه خبرنگاران | www.bayansite.com

آن‌گاه که صحبت از آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان و گسترش زبان فارسی می‌شود، همواره صحبت از زبان‌آموزان و یا محتوا و منابع آموزشی بوده است. اگرچه این مهم بیشتر از طریق تلاش مدرسان و خلاقیت‌های آنها در امر آموزش صورت می‌گیرد، اما آنها تاکنون از مزایا و افزایش تعداد زبان‌آموزان و یا حمایت مراکز آموزشی بهره چندانی نبرده‌اند. مسائلی همچون میزان حق‌التدریس، بیمه، امنیت شغلی و امنیت روانی مدرسان آزفا که بیشتر آنها از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد آزفا و تعداد اندکی نیز از دانشجویان دکتری آزفا و زبان‌شناسی از بهترین دانشگاه‌های ایران هستند، بیشتر مواقع مورد غفلت واقع شده و برنامه‌مدونی نیز برای بهبود شرایط این افراد در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا مراکز آموزش زبان فارسی وجود نداشته است. مدرسان آزفا نیز تاکنون با شرایط موجود ساخته‌اند و عمر خود را در راه آموزش زبان فارسی که همچنان در کمبود منابع و امکانات به سر می‌برد، گذاشته‌اند و هیچ‌گاه فقدان امکانات را بهانه نساخته‌اند. آنها در شرایطی که هیچ محتوای مناسبی وجود نداشت، خود به فکر تولید محتوا برای کلاس‌های خود بودند

و بدون چشم‌داشتی تاکنون به تلاش‌های خود ادامه داده‌اند. در گذشته، در برخی از مراکز دانشگاهی این‌گونه عنوان می‌شد که مدرسان آزفا را نمی‌توان جذب هیات علمی نمود، زیرا دارای مدرک کارشناسی ارشد هستند و در دانشگاه‌های کشور (به‌ویژه دانشگاه‌های دولتی) جذب استادان تنها برای دانشجویان یا فارغ‌التحصیلان دکترا لکن‌پذیر است. بنابراین، از سال ۱۳۷۲ (که مصوبه تشکیل رشته آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به تایید شورای عالی برنامه‌ریزی علوم انسانی وزارت علوم رسید) تا سال ۱۳۹۶ که مقطع دکتری رشته آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به‌وجود آمد، فارغ‌التحصیلان دوره ارشد آزفا با شرایط و مزایای حداقلی فعالیت نمودند و همواره در انتظار ایجاد مقطع دکترا یا جذب در دانشگاه‌ها ماندند

می‌توانستند با حمایت دانشگاه اقدام به ایجاد گروه‌های تحقیقاتی در زمینه آموزش زبان فارسی نمایند تا هم از سرمایه انسانی و علمی موجود به شایستگی بهره‌برده می‌شد و هم تلاش‌های مدرسان به‌صورتی هدفمند به سمت تولید منابع و محتوای علمی سمت و سوق داده می‌شد. اگرچه، در طی سال‌های اخیر توجه به ایجاد گروه‌های پژوهشی در این حوزه، بیشتر از گذشته است و تهیه منابع آموزشی در برخی از مراکز آرفا آغاز شده است. اما حمایت مادی و معنوی دانشگاه و دانشگاهیان این حوزه همچنان محدود و ناچیز است. در صورتی‌که اگر این جنبش علمی در مراکز آرفا و با حمایت دانشگاهها شکل می‌گرفت، حداقل مدرسانی که به لحاظ امنیت و آینده شغلی خود چشم‌انداز مبهمی داشتند، در زمینه پژوهشی اقتناع می‌شدند و تهیه و تدوین مطالب آموزشی را سرمایه معنوی خود تلقی می‌نمودند.

اگر تگلمی علمی و کارشناسانه به حوزه آموزش زبان فارسی وجود داشته باشد و اگر شرایطی مطلوب برای مدرسان فراهم شود بیشترین بهره‌نصیب مراکز آرفا خواهد شد، زیرا در آن صورت هر مرکز می‌تواند تدریس و کیفیت آموزشی

و تنها معنودی از آنها توانستند جذب دانشگاه شوند. درحالی‌که در این مدت ۲۴ سال و پیش از آن‌که مقطع دکترا ایجاد شود شاید مدیران دانشگاهها و مراکز آرفا می‌توانستند راهکارهایی بیابند که فارغ‌التحصیلان ارشد این رشته به‌عنوان مربی استخدام شوند؛ یا راهکارهایی برای بیمه نمودن آنها می‌اندیشیدند، زیرا پرواضح است که تحت پوشش بیمه قرار گرفتن از حقوق قانونی و ابتدایی افراد شاغل است.

از طرف دیگر، مدرسان آرفا با علاقه و پشتکار در طی سال‌هایی که فقدان منابع و محتوای آموزشی مناسب به‌عنوان سد راهی در برابر آموزش و گسترش زبان فارسی بوده است، همت گماردند و همواره با خلاقیت و تفکر عالمانه خود به تولید محتوای آموزشی پرداختند. آنها با استفاده از امکاناتی که گاهی مراکز در اختیار می‌گذاشتند و گاهی با هزینه شخصی تامین می‌شد، اقدام به تهیه مواد آموزشی نمودند تا کیفیت آموزشی را تا جایی که در توانشان است، ارتقا بخشند. حتی در این زمینه نیز مراکز آرفا و استادان حوزه آموزش زبان، زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی

را در کلاس‌ها استادار دسازى کند. به عبارت دیگر، اگر مدرسان از شرایط مطلوب برخوردار شوند، وظیفه و مسئولیت خود را بهتر از پیش به انجام می‌رسانند و دانشگاه نیز به ازاء ایجاد شرایط مطلوب می‌تواند مدرسان را با ارزشیابی علمی و خردمندانه بستجد و به مدرسان بازخورد فعالیت‌ها و تدریسان را ارائه کند و با یافتن نقاط ضعف و کمک به از بین بردن آنها (و نه با کنار گذاشتن افراد از سیستم) کیفیت آموزشی را بهبود بخشد. اما تا زمانی که این تفکر وجود داشته

زبان

فارسی

معرفی دو کتاب: فارسی دهخدا (۱) و درآمدی بر آزمون سازی زبان

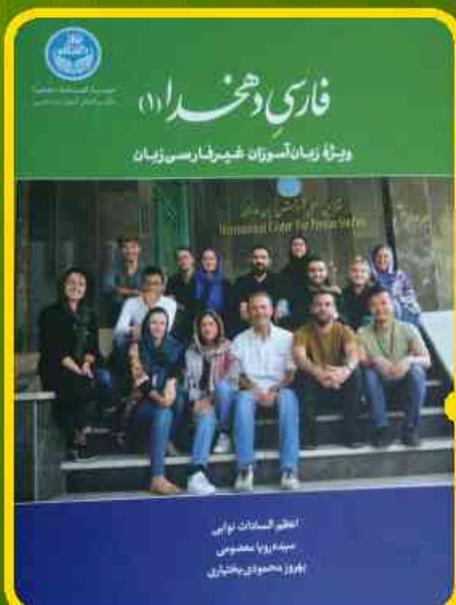
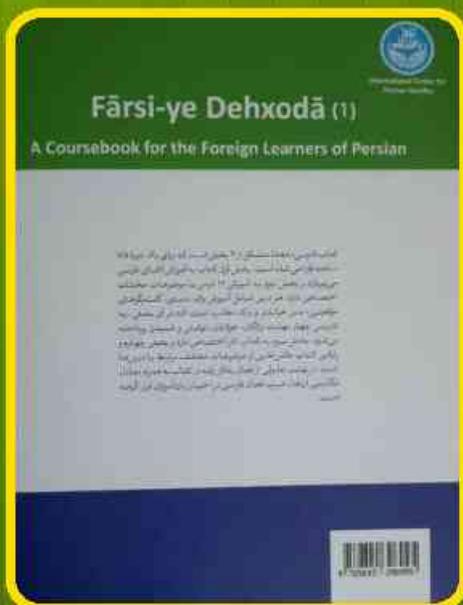
از کتاب مهارت‌های گفتگو شامل مکالمات روزمره، آموزش واژگان، گفتگوهای موقعیتی، خواندن و درک مطلب و درک شنیداری و همچنین نگارش پوشش داده می‌شود. بخش سوم، کتاب کار است. تمرین‌های این بخش به منظور تقویت آنچه فارسی آموز در کتاب درس یاد گرفته است، بسیار سودمند است. صرف فعل‌های به کار رفته در درس‌ها در بخش چهارم کتاب گنجانده شده است. بخش آخر نیز تصویرهایی در ارتباط با موضوع‌های دوازده درس بخش دوم ارائه می‌کند. شایان ذکر است که این طرح برای تدریس در یک دوره آموزشی هفتاد و پنج ساعته تنظیم شده است و هدف نهایی، آن است که زبان آموزان در پایان این دوره آموزشی بتوانند با یادگرفتن القبای زبان فارسی متن‌های ساده را بخوانند و با استفاده از ساختارهای ساده زبان فارسی گفتگو کنند و در موقعیت‌های حقیقی، نیازهای اولیه حضور خود را در جامعه فارسی‌زبانان رفع کنند. بنابراین، با توجه به چهارمهارتی بودن این مجموعه انتظاری می‌رود زبان آموزان بتوانند درباره موضوعات ساده صحبت کنند، مطالبی بنویسند و توانایی لازم در برقراری ارتباطی موثر با گویشوران فارسی‌زبان را

مرضیه سادات رضوی

دانشجوی دکتری آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان
دانشگاه علامه طباطبائی و مدرس آموزش زبان فارسی
marazavi@alu.ac.ir

فارسی دهخدا (۱)

کتاب فارسی دهخدا (۱) مجموعه‌ای چهارمهارتی است که به هدف آموزش زبان فارسی به بزرگسالانی طراحی و تألیف شده است که هیچ‌گونه آشنایی با زبان فارسی ندارند. این مجموعه شامل کتاب درس، کتاب کار و لوح فشرده است. کتاب درس از چهار بخش تشکیل شده است. بخش اول به آموزش القبای فارسی و صداها می‌پردازد. بخش دوم کتاب به آموزش زبان اختصاص دارد. این بخش در دوازده درس تنظیم شده است و هر درس آن به یکی از موضوعات مورد نیاز زندگی اجتماعی می‌پردازد. بنابراین، در این بخش

آموزش مجازی به صورت برخط و برون خط و بررسی اجمالی دو سایت آموزش مجازی زبان فارسی

اعظم رستمی

دانشجوی دکتری آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه علامه طباطبائی و مدرس آموزش زبان فارسی

چکیده

گسترش فناوری‌های جدید و تأثیر آن بر ارتباطات و فراگیر شدن استفاده از آن در نظام آموزشی، تحولات بسیاری را به ارمغان آورده است. تغییر شیوه‌های آموزشی از نوع سنتی به مدرن در طی سالیان اخیر سبب باز شدن درجه‌های جدیدی به فراگیری دانش و مهارت‌های گوناگون در هر نقطه از دنیا شده است. در این راستا آموزش مجازی خود به عنوان ابزاری کارآمد در رساندن آموزش به دورافتاده‌ترین نقاط توانسته است گامی موثر در پیشبرد اهداف بشر در راستای آموزش برابر برای همه بردارد. از این رو در این تحقیق برآنیم تا به ساز و کار بخش کوچکی از آموزش مجازی در امر آموزش زبان فارسی بپردازیم. به این آموزش در دو قالب آموزش برخط^۱ به عنوان چارچوب اصلی و هم‌متطور آموزش برون‌خط^۲ به عنوان مکمل آموزش برخط پرداخته شده است. واژه‌های کلیدی: آموزش مجازی، آموزش برخط، آموزش برون‌خط، نرم‌افزار انوبی کانکت

1. online
2. offline

